

MAT3020 SOYUT CEBİR 2. ARASINAV SORULARI

Ad-Soyad :...CEVAP ANAHTARI.....

24.04.2018

No:.....

Soru 1) $n > 3$ çift iken D_n dihedral grubunun merkezini belirleyiniz.

$D_n \cong \langle a, b \mid a^n = b^2 = (ab)^2 = e \rangle$ olsun. k bir tamsayı olmak üzere $n = 2k$ yazalım. $D_{2k} \cong \langle a, b \mid a^{2k} = b^2 = (ab)^2 = e \rangle = \{e, a, a^2, \dots, a^{2k-1}, b, ab, a^2b, \dots, a^{2k-1}b\}$ olur. $ab \neq ba$ olup a ve b , merkezde olamaz. Benzer şekilde $a^2b = ba^{2k-2}$, $a^3b = ba^{2k-3}$, ..., $a^{k-1}b = ba^{k+1}$ olup $a^2, a^3, \dots, a^{k-1}, a^{k+1}, \dots, a^{2k-1}$ elemanları da merkezde olamaz. $a^k b = ba^k$ olup a^k elemanı diğer tüm elemanlar ile yer değiştirebildiğinden ve diğer yansımalar da en az bir elemanla yer değiştiremediğinden $M(D_{2k}) = \{e, a^k\}$ olur.

Soru 2) n tek iken D_n dihedral grubunun kamutatör alt grubunu belirleyiniz.

$D_n \cong \langle a, b \mid a^n = b^2 = (ab)^2 = e \rangle$ olsun. k bir tamsayı olmak üzere $n = 2k+1$ yazalım. $D_{2k+1} \cong \langle a, b \mid a^{2k+1} = b^2 = (ab)^2 = e \rangle = \{e, a, a^2, \dots, a^{2k}, b, ab, a^2b, \dots, a^{2k}b\}$ olur. İlk olarak tüm kamutatör elemanlarının yön koruyan elemanlar olduğunu ve bu nedenle yansımaların kamutatör elemanı olamayacağını biliyoruz. $ab = ba^{2k}$ olduğunu hatırlayalım. $[a, b] = aba^{-1}b^{-1} = aba^{2k}b = a^2$; $[a, ab] = a^2ba^{2k}ba^{2k} = a^2$; $[a^2, b] = a^2ba^{2k-1}b = a^3ba^{2k}b = a^4b^2 = a^4$; ... elde edilir. Bu şekilde devam edilerek a 'nın diğer kuvvetlerinin de kamutatör alt grubunda olduğu görülür. (Aslında n tek iken a^2 'nin D_n ' kamutatör alt grubunda kalması, kapalılık gereği a 'nın tüm kuvvetlerinin de D_n ' alt grubunda kalmasını gerektirir). O halde $D_n' = \{e, a, a^2, \dots, a^{2k}\}$ olur.

Soru 3) D_{10} dihedral grubunda a elemanı 10. mertebeden ise D_{10} grubunun $\langle a^4 \rangle$ alt grubu ile bölüm grubununun mertebesini belirleyiniz.

$D_{10} \cong \langle a, b \mid a^{10} = b^2 = (ab)^2 = e \rangle$ olsun. $\langle a^4 \rangle = \{a^4, a^8, a^2, a^6, e\} \cong C_5$ olur. D_{10} grubu 20 elemanlı olduğundan bölüm grubu $20/5 = 4$ elemanlıdır.

Soru 4) Değişmeli bir G grubunun merkezi $M(G)$ ile bölüm grubunu belirleyiniz.

Değişmeli bir grubun merkezi grubun tamamıdır. O halde $G/M(G) = G/G = \{e\} \cong C_1$ olur.

Soru 5) $C_{12} \cong \langle a \rangle$ ise C_{12} grubunun a^2, a^4 ve a^6 elemanlarını bulunduran en küçük alt grubu ile bölüm grubunu oluşturunuz.

a^2, a^4 ve a^6 elemanlarını bulunduran bir alt grup kapalılık gereği a^8, a^{10} ve $a^{12}=e$ elemanlarını da bulundurur. Bunun dışındaki elemanlar alt grupta bulunmak zorunda değildir. O halde bu elemanları bulunduran en küçük alt grup $\{a^2, a^4, a^6, a^8, a^{10}, e\} \cong C_6$ olur.

Not: Süre 70 dakikadır. Başarılar. İNC